



# Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

## Toegang van de Kamer tot opdrachtonderzoek

Commissie voor de Werkwijze  
P. T. M. van Doorn  
Binnenhof 1a  
2513 AA Den Haag  
T 070 318 2029  
M 06 15839320  
E p.vdoorn@tweedekamer.nl

aan Vaste/algemene Kamercommissies  
van Commissie voor de Werkwijze  
datum 25 juni 2014  
te betrekken bij De procedurevergadering van uw commissie

Aan de vaste en algemene Kamercommissies,

De commissie voor de Werkwijze heeft op 11 juni 2014 gesproken over de toegang van de Tweede Kamer tot onderzoek dat in opdracht van de regering is uitgevoerd ('opdrachtonderzoek'). In opdracht van de commissie voor de Werkwijze heeft het BOR een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om als Kamer beter gebruik te maken van de kennis opgedaan in dit opdrachtonderzoek. De commissie constateert dat daartoe verschillende manieren zijn. De commissie voor de Werkwijze raadt de vaste en algemene Kamercommissies aan om hierover zelf afspraken met de betreffende bewindspersoon te maken.

Deze brief bevat de conclusies die de commissie voor de Werkwijze heeft getrokken over de toegang van de Kamer tot opdrachtonderzoek. Tevens doet de commissie verbeteringsuggesties, die uw commissie in overweging kan nemen en waarover ze met de betreffende bewindspersoon in gesprek zou kunnen gaan. In de bijlage bij deze brief vindt u een verkorte weergave van het verkennend onderzoek van het BOR.

### Conclusie

Het ontsluiten van kennis is belangrijk voor de samenleving als geheel, het onderzoek is bovendien publiekelijk gefinancierd. De Tweede Kamer kan via twee sporen beter gebruik maken van het uitgevoerde opdrachtonderzoek:

1. Het eerste spoor richt zich op het krijgen van een beter overzicht van het uitgevoerde opdrachtonderzoek:
  - Door de overzichten van gepland en uitgevoerd onderzoek te verbeteren en vaker te actualiseren. Het is echter de vraag of de inspanningen opwegen tegen het gebruik ervan door Kamerleden;
  - Het is ook mogelijk dat de Kamer vaker gericht een overzicht vraagt van bestaand en lopend opdrachtonderzoek over een specifiek beleidsthema;
  - Soms kan duidelijker worden aangegeven hoe onderzoek dat niet naar de Kamer wordt gezonden wel degelijk publiek wordt ontsloten (op de website).



- De Kamer kan scherper monitoren dat ze aangekondigde onderzoeken ook daadwerkelijk ontvangt en er voor zorgen dat het gebruik verbetert.
2. Het tweede spoor richt zich op het gebruik van opdrachtonderzoek door de Kamer. Voor de start van het onderzoek kan de Kamer zich uitspreken over de vraagarticulatie en het plan van aanpak. Tevens kan de Kamer zoeken naar methoden om de agendering / behandeling te verbeteren.

### **Verbetersuggesties**

#### *Wat kunnen de ministeries doen?*

- De onderzoeksbijlage in begroting en jaarverslag aanvullen met een compleet overzicht van lopend en afgerond evaluatief onderzoek;
- Heldere criteria opstellen voor de paragraaf 'Overig onderzoek' in de onderzoeksbijlage van begroting en jaarverslag;
- Een digitaal overzicht van de onderzoeksprogrammering op de website plaatsen (met links naar de afgeronde onderzoeken), zoals het ministerie van Financiën doet bij beleidsdoorlichtingen en evaluatieonderzoek.

#### *Wat kan de Kamer/een Kamercommissie zelf doen?*

- Zichzelf vaker de vraag stellen of onderzoek door een ministerie de beste oplossing is voor de vraag, of dat er andere wegen zijn, zoals een technische briefing;
- Vaker gebruik maken van de mogelijkheid om op ad hoc basis een overzicht te vragen van lopend en afgerond opdrachtonderzoek naar een specifiek beleidsonderwerp.
- Gelijksoortige onderzoeken tegelijkertijd, in plaats van apart van elkaar agenderen. Ook kan BOR en DIV worden gevraagd om een quick scan van bestaande onderzoeken te maken.

De griffier van de commissie voor de Werkwijze

P.T.M. van Doorn

*Bijlage: Verkorte weergave van de BOR-verkenning naar opdrachtonderzoek*



Bijlage: Verkorte weergave van de BOR-verkenning naar opdrachtonderzoek

## Inleiding

Opdrachtonderzoek is onderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van de verschillende departementen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen evaluatief - en (voorbereidend) beleidsonderzoek. Ministeries zijn verplicht een overzicht van evaluatieonderzoek in de begroting op te nemen; voor het (voorbereidende) beleidsonderzoek is dat niet het geval.

Deze bijlage bevat de uitkomst van de verkenning die Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven heeft uitgevoerd bij de departementen EZ, OCW, V&J en SZW. Onderzocht is op welke wijze en in welke mate deze departementen inzichtelijk maken welk onderzoek zij in opdracht (laten) uitvoeren en op welke wijze de Kamer hierover kan beschikken. Op basis van deze inzichten kan de Kamer inschatten wat ze (normaliter) niet krijgt; wat ze wenselijk acht en op welke wijze ze beter gebruik kan maken van de kennis in opdrachtonderzoek.

## 1 Weet de Kamer wat het kabinet onderzoekt?

Het BOR heeft verkennende gesprekken gevoerd met medewerkers van de ministeries van EZ, OCW, V&J en SZW. Doel van deze gesprekken was om inzicht te krijgen in de mate waarin departementen inzicht kunnen en willen verschaffen van het onderzoek dat in hun opdracht wordt uitgevoerd. Uit de gesprekken komt een aantal zaken naar voren:

1. Het merendeel van de onderzoeken wordt naar de Kamer gestuurd dan wel openbaar beschikbaar gesteld (zowel het door de Kamer gevraagde als het ongevroegde onderzoek). Ministeries zijn niet verplicht om (voorbereidend) beleidsonderzoek naar de Kamer te sturen (al is een deel hiervan wel op de website te vinden). Een klein deel van de onderzoeken is niet openbaar of toegankelijk voor de Kamer. Daarbij gaat het vaak om onderhandelingsgevoelige of sterk beleidsvoorbereidende onderzoeken. Deze onderzoeken onttrekken zich geheel aan het zicht van de Kamer.
2. Sommige onderzoeken bevatten voor publieke en private partijen (onderhandelings) gevoelige informatie. Dergelijke onderzoeken worden niet altijd naar de Kamer gezonden. Ministeries hebben hier een eigen verantwoordelijkheid in. De Kamer kan zich afvragen of ze deze onderzoeken wil ontvangen en gebruiken.
3. De ministeries voor EZ en V&J kunnen vrij gemakkelijk overzichtslijsten van bestaand en/of lopend opdrachtonderzoek opstellen (zij sturen reeds uitgebreide overzichten of ontsluiten veel onderzoek via de eigen website); voor SZW ligt dat lastig en OCW kan dat niet of nauwelijks. De ministeries plaatsen vraagtekens bij de bruikbaarheid van dergelijke lijsten voor de Kamer, omdat deze regelmatig aangepast worden. De behoefte in de Kamer aan dergelijke lijsten is niet gepeild.



4. Bij OCW en EZ eindigt 40% of meer van het opdrachtonderzoek voortijdig onder meer doordat er geen beleids- of maatschappelijk probleem blijkt te zijn en/of het onderzoek niet bevredigend is uitgevoerd. SZW geeft aan dat het merendeel van de afgeronde onderzoeken naar de Kamer komt / openbaar wordt gemaakt, maar dat een deel van het onderzoek niet wordt afgerond. V&J maakt al het uitgevoerde onderzoek openbaar, mede omdat het ministerie vindt hier een voorbeeldfunctie te moeten vervullen.
5. Er worden in de departementale begrotingen reeds overzichten met uitgevoerd evaluatieonderzoek naar de Kamer gestuurd. De overzichten voor beleids-doorlichtingen zijn volledig, voor de overzichten met evaluatie onderzoeken is dat minder eenvoudig vast te stellen. Sommige departementen hanteren nog een 'overige' categorie, waarvan de status (en vooral ook wat ontbreekt) vaak niet is vast te stellen.

## 2. Hoe gebruikt de Kamer het onderzoek van het kabinet?

Uit de gesprekken met de diverse ministeries blijkt dat er wisselend wordt gekeken naar het gebruik dat de Kamer maakt van het onderzoek dat door departementen wordt uitgevoerd of uitbesteed. Dat leidt tot een aantal inzichten:

- Meer informatie is niet een doel op zich, meer goede informatie wel.
- Soms belooft een bewindspersoon een onderzoek uit te laten voeren, maar dergelijke onderzoeken leveren niet altijd nieuwe inzichten op. De Kamer kan soms beter andere mogelijkheden benutten om kennis te vergaren. Zo wordt er relatief weinig gebruik gemaakt van mogelijkheden voor mondelinge overdracht van informatie in (evt. besloten) briefings door het ministerie. Deze manier is sneller en mogelijk ook effectiever, als blijkt dat veel informatie al aanwezig is.
- Als laatste wordt opgemerkt dat de Kamer niet alle onderzoeken die ze zelf aanvraagt ook in behandeling neemt.

## 3. Conclusie

Er kan door departementen beter inzicht worden geboden in het opdrachtonderzoek dat wordt uitgevoerd, Dat kan op verschillende manieren:

- Door de overzichten van gepland en uitgevoerd onderzoek te verbeteren en vaker te actualiseren. Het is echter de vraag of de inspanningen opwegen tegen het gebruik ervan door Kamerleden.
- Het is ook mogelijk dat de Kamer vaker gericht een overzicht vraagt van bestaand en lopend opdrachtonderzoek over een specifiek beleidsthema.
- Soms kan duidelijker worden aangegeven hoe onderzoek dat niet naar de Kamer wordt gezonden weldegelijk publiek wordt ontsloten (op de website).



Een tweede spoor is het scherper monitoren dat aangekondigde onderzoeken ook daadwerkelijk naar de Kamer komen en er voor zorgen dat het gebruik verbetert. Het ontsluiten van kennis –is belangrijk voor de samenleving als geheel, het onderzoek is bovendien publiek gefinancierd.

Het gebruik door de Kamer kan ten slotte verbeteren door verwachtingen over de onderzoeksopbrengst beter vooraf te managen (betere vraagarticulatie, soms plan van aanpak vooraf uitwisselen) en te zoeken naar methoden om de agendering / behandeling te verbeteren.

#### **4. Aanbevelingen**

In deze paragraaf zijn verschillende aanbevelingen opgenomen die vakcommissies naar eigen inzicht kunnen toepassen om beter gebruik te maken van opdrachtonderzoek.

*Wat kunnen de ministeries doen?*

- De onderzoeksbijlage in begroting en jaarverslag aanvullen met een compleet overzicht van lopend en afgerond evaluatief onderzoek.
- Heldere criteria opstellen voor de paragraaf 'Overig onderzoek' in de onderzoeksbijlage van begroting en jaarverslag.
- Een digitaal overzicht van de onderzoeksprogrammering op de website plaatsen (met links naar de afgeronde onderzoeken), zoals het ministerie van Financiën doet bij beleidsdoorlichtingen en evaluatieonderzoek.

*Wat kan de Kamer/een Kamercommissie zelf doen?*

- Zichzelf vaker de vraag stellen of onderzoek door een ministerie de beste oplossing is voor de vraag, of dat er andere wegen zijn, zoals een technische briefing;
- Vaker gebruik maken van de mogelijkheid om op ad hoc basis een overzicht te vragen van lopend en afgerond opdrachtonderzoek naar een specifiek beleidsonderwerp.
- Gelijksoortige onderzoeken tegelijkertijd, in plaats van apart van elkaar agenderen. Ook kan BOR en DIV worden gevraagd om een quick scan van bestaande onderzoeken te maken.